

Doğa Kartlarıyla Yumuşakçaları Tanıyoruz

Doğa kartlarının bu ayki konukları gerçekten de çok renkli bir canlı grubu olan yumuşakçalar. Yumuşakçalar, böceklerden sonra dünyada en fazla türü bulunan bir grup. Günümüzde yaklaşık 50.000 farklı yumuşakça türü bilimadamları tarafından tanımlandı. Eski jeolojik zamanlardan kalma 35.000 kadar da fosil yumuşakça türü belirlenmiş.

Yumuşakçalar çok geniş bir canlı şubesi. Bu grupta denizdişleri, kitonlar, ahtapotlar, salyangozlar ve sümüksümböcekler var. Bu canlılar, denizlerden karalara değin birçok farklı ortamda karşımıza çıkıyorlar. Yumuşakça türlerinin sayısı çok fazla olduğundan, kartlarda yalnızca

bazı ilginç örnekleri vermeye çalıştık. Bu türleri seçerken ülkemizde görebileceğiniz örnekleri seçmeye özen gösterdik, ancak ilginç bulduğumuz, ülkemizde bulunmayan bazı örneklerle de yer verdik.

Bu canlı grubuna "yumuşakça" denmesinin nedeni, vücutlarında kemik bulunmaması ve yumuşak yapıları. Yumuşakçaların kabukluları olduğu gibi, kabuksuzları da var. Bahçesümüksümböcekleri, denizsümüksümböcekleri, ahtapot ve mürekkepbalıkları kabuksuz yumuşakçalara yalnızca birkaç örnek. Ancak bazı türlerde kabuk vücut içinde bulunabilir. Örneğin, kalamarın vücudunun içinde saydam, kırıldağımsı bir kabuk vardır. Mürekkepbalıklarındaysa kabuk vücut içinde beyaz, yassı ve oval bir yapı halindedir. Aslında birçoğunuz deniz kıyısında yürürken mürekkepbalığının kabuğuyla karşılaşmışsınızdır.

Yumuşakçaların en ilginç sınıflarından biri de midyeler. Midyeler, inci üreten canlılar. İnci üretimi şöyle gerçekleşiyor: Midye, vücuduna giren kum tanesi gibi yabancı maddelerden kendini korumak için sedef salgılamaya başlıyor. Bu sedef zamanla kum tanesini kaplamaya başlıyor. Sonuçta da

inci oluşuyor. Her türün yaptığı inci, insanların takılarda kullandığı incilere çok benzemiyor. Bazı türlerin, örneğin istiridyelerin yaptıkları inciler çok değerli olabilirken, diğer türlerinki bu kadar değerli olmayabiliyor. Midyeler incileri çok yavaş bir şekilde üretiyorlar. Öyle ki inciler, beş yılda ancak bir milimetre büyüyebiliyorlar.

Yumuşakçaların bir diğer sınıfı da kafadanbacaklılar. Bu sınıfın üyelerinden ahtapotlar, kalamarlar ve mürekkepbalıkları da hayatta kalabilmek için yararlandıkları ilginç özellikleriyle tanınıyorlar. Örneğin, bu canlılar tehlike anında kendilerini koruyabilmek için vücutlarından dışarıya mürekkep benzeri bir sıvı püskürtüyorlar. Bu sıvı, bazı türlerde görülmeyi engelleyerek bu canlıların kaçmasına yardımcı oluyor. Bazı türlerdeyse böyle bir işlevi yok, ama zehir etkisi var. Bu sınıfa ait canlıların renk değiştirebilme özellikleri de var. Bu canlılar, vücutlarının rengini bulundukları ortamın rengine benzeterek gizlenirler. Ayrıca bazı türler bu yeteneklerini kendi aralarında iletişim kurmakta da kullanırlar.

Kartlar, Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'nden Yrd. Doç. Dr. Cem Çevik'in desteğiyle Özge Balkız tarafından hazırlandı.